

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a :

Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu

cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;

si mai sus 5 fl. v. a

Correspondentiele sê se adreseze Redactiunei

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Èr banii de prenumeratiune la

TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.

La inceputulu anului scolasticu.

Suntem astadi de siguru mai indemanateci cu totii in ale educatiunei si instructiunei.

Potem deci sperá inca de acum sporiu mai multu in anulu, in carele intrámu, decât am potut face in anii de mai nainte, cand de siguru am avutu a luptá in mesura multu mai mare, decât astadi, cu greutátile inceputului.

Greutatea cea mai mare, cu carea am avutu se luptámu, a fost mai cu seama, ca scóleloru nóstre elementare, scóleloru menite in prim'a linia a ridicá buna starea popprului póte ca nu li-s'a potut dá in mesur'a trebuintiósá ingrijirile de lipsa. N'am avutu invetiatori de ajunsu, nu i-am potutu provedé in tot loculu cu salariè corespundietórie, si n'am avutu nici edificie scolarie de ajunsu.

In tóte acésté trei directiuni s'a facutu tot ceea ce s'a potutu in timpulu din urma. Numerulu edificieloru scolarie a crescutu din anu in anu, in salarié inca s'a imbunatatitu ceea ce s'a potutu in timpulu celu greu, in carele traimu; èr numerulu invetiatoriloru cualificati in timpulu celoru 10 ani din urma, am poté dice, cà s'a indoitu prin tenerii absolventi ai preparandiei nóstre.

Langa acést'a se mai adaoge apoi unu lucru de mare importantia si anume: in multe párti scólele nóstre elementare au inceputu a-se afirmá tot cu mai multa putere, si instructiunea a devenitu mai atragátória, scól'a mai iubita, mai impoporata de elevi si mai placuta in ochii poporului.

Ne gasimu dara astadi din tóte punctele de vedere in conditiuni mai avantagióse, si in urmare speranti'a pentru unu sporiu mai insemnatu este pre deplinu indreptatita.

Interesulu pentru scóla astadi nu lipsesce aprópe nicairi.

Si daca ne lipsesce cev'a, atunci acestu cev'a se reduce la o unica imprejurare, si anume: cá se punemu scól'a in o legatura mai strensa cu viéti'a. Planulu de invetiamentu, pentru scólele elementare a avutu, si are acésta recerintia in vedere; dar fiend pré multe materiele de invetiamentu, cari conform a-cestui planu trebuiescu predate in scólele nóstre, nu s'a potutu pune pondu de ajunsu pre forma, si anume chiar pre deprinderea in cugetare pre acésta gimnastica a spiritului omenescu.

Semne puternice am vediutu inse in timpulu din urma, ca intre invetiatorii nostri s'a produsu unu puternicu curentu de a-se face si a-se produce tot mai multu in acésta directiune.

Mai erá apoi o greutate, carea impedecá progresulu, si imprejurarea, ca in unele parochii ale nóstre mici divergintie, ce se iveau pre ici, pre colo intre ómeni, de multe ori impedecau unu mersu mai repede si mai spornicu alu afaceriloru instructiunei.

Progresu mare se vede si in acésta directiune. Afacerile scolarie se tractéza, si resolvescu astadi tot cu mai multu sange rece, tot cu mai multa obiectivitate.

Intrámu deci in noulu anu scolasticu intre conditiuni, cari tóte vor contribuí neaperatu se aretámu, si se facemu faptice tot mai multu sporiu in scóla si prin scóla.

Scól'a nóstra elementara bine ingrijita si bine manuata ne póte face totulu, daca si in materia si in forma va fi manuata cu zelu si cu trainicia.

Astadi tot pondulu si tóta valórea unui omu, fia elu ori-care, depinde dela omeni'a si puterea lui

cugetătorie. Ambe aeeste se potu dá in mesura suficienta eleviloru inca din scól'a elementara, astfelu cá esindu din scóla se póta cladí mai departe, si se si póta insisi insusi cunoscintiele trebuintióse.

La lucru deci cu totii, si Ddiu va fi cu noi si cu caus'a nóstra!

Necesitatea reimprimării cărților bisericesci cu litere strabune.

Sunt aprópe diece ani de când Clerulu superioru alu Romaniei au luat mesuri serióse pentru traducerea din nou a tuturor cărților bisericesci rituali si totodata a bibliei intregi, dupace cu traducerea acestei si mai alesu a testamentului nou s'au facutu in vre'o 25 de ani câteva incercari de către unii barbati singuratici. Precum observaseramu din partea nóstra si altadata, acést'a este un'a din problemele cele mai grele, care astépta deslegare anume din partea theologilor romani.

Alaturea cu traducerea din nou se ventilédia si mai de multu afacerea tiparirii cărților bisericesci cu litere latine, ceea-ce pâna către anulu 1860 se mai considerá in unele párti cá profanare a bisericeii si a dogmeloru. Astadi aflamu in „Biserica orthodoxa romana“ Nr. 3 din a. c. urmatóriile informatiuni demne de tóta luarea aminte si recomandare :

„In biserica crestina orthodoxa resaríténa ori-ce poporu ce-si are limb'a sa, graiulu seu, se róga lui Dumnedieu in limb'a stramosiloru sei, pe care o intielege, pentrucá este a sa. Acestu principu adoptatu inca din seculile primare in Biserica resarítului de asi savârsi fie-care neamu de ómeni rugaciunele sale cu vorbe intielese de elu si a se inchiná in sfintele temple audindu, cetindu-i-se si cântându-i-se in limb'a sa nationala, a contribuitu fórte puternicu pe de-o parte la nutrirea sentimentului nationalu religiosu, la cultivarea limbei sau a literaturii acelu poporu, la desvoltarea, progresulu si imbogatirea limbei acelei natiuni cu diferite si variate expresiuni si cuvinte ; pentrucá in recensiunile facute din timpu in timpu cu ocaziile reeditárilor cărților de ritualu bisericescu s'au totu revediatu textele, dupa progresulu limbisticu ce a obtienutu in timpu acelu poporu, si astfelu se justifica necesitatea unei imbunatatiri a limbei. Pe de alta parte servitiulu importantu inca ce a mai adusu acestu principu primitu in Biserica a fostu conservarea nealterata a geniului acelei limbi la acelu poporu si in urma posibilitatea de a se tot imbogati si desvoltá mereu cultivarea si perfectiunarea limbei nationale la acelu poporu. Daca amu luá de exemplu poporulu nostru, ne-amu convinge pâna la evidentia, cá atátu limb'a romanésca — considerata cá mijlocu de comunicare ori contactu intre cei de unu nému — s'a formatu, pastratu si perfectionatu sub adumbrirea binefacetóre a religiei chres-

ttne, mai alesu când acestu poporu apartienea ritualu ortodocsu si când si avea afirmata nationalitatea sa. Monumentele cele mai vechi limbistice, scrierile si imprimatele cele mai indepartate ale némului nóstru sunt mai numai religióse ; apoi incercarile de perfectiunare si imbunatatire a limbei sunt facute la inceputu totu in scrierile bisericesci, in cărțile de ritualu prin incercarile de progresu limbisticu a unoru persóne bisericesci.

Din cât cunóscemu pana in presentu, acele mici resturi ce ni s'au conservatu despre vechimea limbei nóstre, manuscriptele cele mai valoróse, sunt tóte de contienutu religiosu ; de asemenea si imprimatele cele dintâiu cá Tetravangelulu lui Coresi si Psaltirea, Cazani'a lui Varlaamu si Prológele lui Dosoteiu etc., tóte sunt fontâni bogate limbistice, de unde filologii nostri Romani, cá si albin'a din florile ce se ivescu mai ântaiu in timpulu primaverii, extragu materialulu siguru si importantu alu geniului limbei némului nostru. Cât timpu némulu Romanu erá imprastiatu si respânditu prin Regatulu Romaniei de astadi, prin peninsul'a Balcanica si prin Transilvani'a si nu erá inchiégatu in unu singuru poporu, noi Romanii, din consideratiuni politice si localnice, din lipsa de a ne putea afirmá ca natiune, ba inca unu timpu si dupa consolidarea statelor romanesci — Valachi'a si Moldov'a, — din caus'a ueintrerupteloru lupte ce au avutu a sustinea primii Domnitori ai Romaniloru, n'amu pututu de siguru avea nici timpulu trebuitoriu si nici ómeni preparati de a incepe si a seversá traducerea si tiparirea cărților de ritualu bisericescu in limb'a nationala, ci s'au servitu de cărțile de ritualu bisericescu in limb'a nationala, ci s'au servitu de cărțile de ritualu ale némului slavonu. Serviciulu insemnatu ce a adusu biserica poporului romanescu la inlaturarea streinismului din limb'a nationala este nepretiuitu de mare. Acésta inlaturare s'a inceputu prin biserica nationala si s'a desaversitu treptatu si in urma s'a indepartatu streinismulu si din oficiile statelor, mai ales pe timpulu lui Vasile Lupu si Matheiu Basarab. Unu poporu ce nu-si are limb'a sa proprie, nu se póte sustienea cá constituie o natiune, pentru cá-i lipsesce unulu din elementele vitale din bazele ce compunu edificiuu unei nationalitati. Fara religie, fara limba proprie si fara moravuri nu se póte formá o nationalitate.

Lips'a limbei la unu poporu i-a fostu pedic'a cea mai grea de a se grupá, constituí si afirmá cá natiune. Exemplele de felulu acest'a superabondéza, mai alesu in timpurile moderne. Se nu se insiele cineva cá adoptându in némulu seu o limba streina, chiar cea mai culta, cá de exemplu cea a Greciloru si a Romaniloru, prin acést'a ar contribuí ceva la desvoltarea nationalitatii sale, nu, ci din contra ar pune o stavila mai puternica si o întâdiere destulu de mare, daca nu o pedeca perpetua in reinvierea si desteptarea nationalitatii sale. O cântare bisericesca romanésca, unu cântecu nationalu romanescu, o doina

nationala pentru noi Romanii valoréza multu mai multu de cât o rapsodie omerica ori o elegie latina. Cea streina vorbesce mai multu mintii nóstre, pre când cea nationala inimei nóstre; si apoi este sciutu că nationalismulu rezide multu mai multu in inima, decât in minte. Cu dreptu cuvêntu dar s'a exprimat si Coresi in Tetravangelulu seu, că si alti multi, avendu in vedere acestu adeveru inca de pela 1560 : *că in sfânt'a biserica mai bine e a grai cinci cuvinte cu intielesu decât 10,000 de cuvinte neintielesu in limba streina.* Totu asia se exprima si Metropolitanulu Stefanu in prefati'a Psaltirei sale, că mai bine este a grai in limb'a nêmului seu — in romanesce preotulu romanu — de cât in limb'a neintielésa de poporu, facêndu alusie la limb'a slavona, care se intrebuintiá in bisericile Romaniloru in acele timpuri. Apoi Coresi se pronuntia si mai categoricu : *Si amu scrisu aceste sfinte carti de invatiatura, ca se fia popiloru Rumanesci se intieléga se invetie Romanii. cine's crestini.*

Aprópe tóta cultur'a limbistica nationala este bisericesca si desvoltata de clerulu bisericeii nóstre Romane ortodoxe nationale prin cultivarea limbei nationale in sinulu bisericeii, ea, limb'a si-a imprimatu unu caracteru autoritariu, imposantu, gravu si maiestosu, demnu de a representá maiestatea Dumnedieiasca, puternicu si vivace de a inaltiá multiamiri lui Dumnedieu pentru binefacerile ce primesce dela elu; moderatu si umilitu când este verb'a de a-si marturisi cu caintia si sdrobire de inima natur'a sa pe-catósa. Si la noi in genere vorbindu, limbele clasice, din care s'au facutu traducerile cârtiloru bisericesci au influintiatu puternicu asupra formarei stilului bisericescu in limb'a nationala. De acolo avemu turnur'a acea clasica ce se observa in limb'a cârtiloru bisericesci, de acolo decopieri de casuri, de expresiuni si de frase chiar. Se póte ca acea limba se nu sune astadi bine audiului modernu, cultivatu sub impresiunea limbelor mai multu analitice, de cât sintetice, dupre cum a ajunsu astadi limb'a romanésca a jurnalisticii; cu tóte acestea nu va putea nimeni contesta gravitatea si imposanti'a limbei vechi bisericesci, cum si a Cronicariloru nostri, cu tóte archaismele ce le cuprinde.

Cu tóte acestea biserice'a nóstra nationala nefiindu stationara in ceea-ce privesce modulu celu mai nemeritu de a invetia si preda natiunei sale adeverurile Chrestinismului, a facutu in deosebite timpuri si epoche diferite *recensiuni* limbei cuprinse in cârtile bisericesci, dar intr'unu chipu aprópe nesimtitu si neintielesu de poporu. Daca se compara deosebitele editii de cârti bisericesci ale timpului, se constata positivu, că a avutu locu imbunatatirea in timpu a limbei in biserica prin mici indreptári si corectári in stilulu cârtiloru sale de ritualu. Astfelu fara a-si perde limb'a bisericesca nimica din vechimea, greutatea si seriositatea sa, s'au facutu mici schimbari in scopu in totdeuna de ameliorare. Scimu cu totii

că pana la 1881 numai incercari s'au facutu de a se transcrie limb'a din cârtile bisericesci cu litere latine strabune, că o necesitate reclamata de timpu. Aseminea incercari inca cunóscemu de pe la inceputulu seculului. Pana la acésta data inse de când a fostu exclusa limb'a slavona din biserici si inlocuita cu limb'a nationala, noi Romanii ne-amu servitu in bisericile nóstre nationale cu cârti bisericesci imprimate totu cu buchi cirilice (slavone.) Statulu Romanescu pentru considerante politice nationale, si pentru desvoltarea si cultivarea limbei patriei dupa basele originei gintei nóstre, a introdusu inca din 1863 in tóte oficile statului scrierea cu litere latine strabune si s'a interdisu oficialu continuarea scrierei cu buchi. De atunci buchile au remasu numai obiectu de studiu pentru archeologii si literatii Romanii. In acestu restimpu dela 1863 si pana la 1881 s'au desvoltatu diferite sisteme de a se transcrie buchile cu litere si din multele discutii ce au avutu locu, a prevalatu sistemulu eufonicu tienendu-se sama, dupre putintia, si de acelu etimologicu, ori derivativu.

Când discuti'a s'a terminatu aprópe, când avem mai multu sau mai pucinu stabilita o ortografia, erá necesariu, se impunea dela sine, că si cârtile de ritualu bisericescu se fia transcrie si retiparite cu litere strabune. A se mai lupta cinev'a de a se mai conserva inca in biserice'a nóstra nationala cârtile bisericesci tiparite cu buchi, ar fi a se lupta contra mersului naturalu alu lucruriloru cum am vediutu, ar fi a sustienea o tesa nelogica, ar fi a nerecunósce progresulu ce a facutu limb'a nationala, ar fi a nutrí unu desacordu. o disonantia periculósa intre statulu si biserica, ar fi in fine a se face o opositie desvoltarei naturale a nêmului nostru, pentrucá biserice'a nóstra are o fórte mare parte in cultivarea si civilizarea poporului nostru.

Inalt'a Ierarhie a bisericeii nóstre nationale, intrunite in Sântulu Sinodu, a recunoscutu acésta cêrintia a timpului, a intielesu necesitatea de a retipari cârtile bisericesci de ritualu cu litere strabune latine, si a se suspendá cu timpulu retiparirea cârtiloru bisericesci cu buchi. Nu putea Ierarhi'a bisericeii nóstre nationale a suferi mai multu amanarea acestei cestiuni reclamate de timpu, si a mai suferi acésta disonantia dintre Statulu si Biserica, aceea că in Statulu Romanescu se scrie si se imprima tot numai cu litere strabune latine, ér in biserica sê se mentiena inca si dela acestu timpu inainte tot buchile cirilice. Apoi mai considerandu s-tulu Sinodu că in totdeun'a la noile editii si retipariri a cârtiloru bisericesci de ritualu s'au facutu revisuiri, a luat hotarirea de a elaborá unu regulamentu aparte, privitoriu de acésta cestiune, si asia in anulu 1881 s'a si formatu, votatu si sanctionatu acelu regulamentu intitulatu : „Regulamentu de revisuirea si editarea cârtiloru bisericesci romane.“ In acestu regulamentu sântulu Sinodu preciséza conditiile dupa care comitetulu din 5 membrii se face revisuirea cârtiloru bisericesci.

a) Va alaturá cartea de revisuitu cu originalulu dupa care ea fostu tradusa ;

b) O va confruntá si cu alte traduceri facute mai dinainte de pe acelu originalu, atât in limb'a romana, cât si in alte limbi, si la locurile dubioase, echivoce, ori neprecise, va preferá pe aceea traducere, care se va parea mai potrivita cu originalulu, sau la trebuintia, va face o noua traducere acelu locu ;

c) Va observá cá, in limb'a romana, se fie exprimare ideile originalului cu esactitatea gramaticala, logica si theologica ;

d) Terminii theologici si cei bisericesci, stabiliti de sínóbe si de biserica, pentru exprimarea dogmelor si a renduelilor bisericesci, trebuie se fia tradusi cu cea mai scrupuloasa esactitate, adoptându la nevoie chiar termini originali grecesci si investindu-i in forma romana, spre a inlaturá perifrasede cele de prisosu ;

e) Fraselor se va da turnur'a limbei romane, pe cât va ertá fidelitatea si esactitatea traducerii. Nu trebuie inse arbitrarmente a se porasi turnur'a aceea clasica, care adesea ori transpira in traducerea romana anterioara, si care dá limbei bisericesci gravitatea si maiestatea cuventului lui Dumnedieu ;

f) La esprimarea ideilor in romanesce se se respecte principiulu popularitatii limbei atât de mult respectatu de vechii traducetori romani ; pe cât inse acésta regula nu va fi in positie cu trebuintia de a exprima ideile originalului cu tota esactitatea lor, esactitate pe care adesea ori traducatorii cei vechii o au sacrificatu popularitatiei. Limb'a nostra astadi este multu mai inaintata si mai bogata in forme si expresiuni de cât inainte. Biserica de si eminentemente conservatore, este totodaia si o mare scola pentru poporu, unde elu se cultiva si intelectualmente si moralicesce, invatia treptatu si idei si expresiuni.

g) In cesti'a puritatii limbei se se ferésca de ori-ce extremitati si arbitraritati ce se vedu in literatur'a nostra moderna. Indata ce o expresie intrebuintiata in limb'a bisericésca, ori de ce provenientia ar fi ea in originea sa, este intielésa de Romani si primita in limba, si exprima bine ideia originala, si alta expresie equivalenta nu este in limb'a poporului, aceea se va mentiéna si pe viitoriu. De esemplu dicerele : *slava, slavescu, slavitu, proslavescu*, unii din editorii moderni au crediutu cá facu mai bine inlocuindu-le cu *marire marescu, maritu, prea-marescu*, etc. Inse in toate limbile culte alt'a este *slava* si alt'a *marirea*. A lapeda prin urmare acestu cuventu, neavendu altulu equivalentu, insémna a saraçi limb'a si a prosti ; de aceea dicerele adoptate in limb'a bisericésca din limbile culte, cu care romanii au fost in contactu, numai atunci se se schimbe, când ar fi altele romane de aceeasi insemnare, d. e. *poporu* in locu de *norodu, timpu* in locu de *vreme, dreptu-credinciosu* in locu de *pravoslavnic* etc. sau când dicerele intrebuintiate pana acum ar fi in opositie cu *eufoni'a* limbei romane, precum : *blagoslovenie, po-*

lunosnitia, bogoslovie, voscrésna, pésna, blagorodie, bogorodicina, pavecernitia, troicinic, obednitia, slavoslovie, presvestina, osfestanie, blagocestie, etc. Bunulu simtiu romanescu cere, cá aceste vorbe, care nu potu dobândi cetatienia in limb'a romana, se se inlocuésca cu altele romane equivalente, si la nevoie chiar se li se prefere termeni originali grecesci, precum s'a si facutu cu unele pana acum adoptându-se d. e. dicerele : *aghiasma* in locu de *osfestanie, buna cinstire* in locu de *blagocestie, buna-vestire* in locu de *blagovestenie, marturisire* in locu de *spovedanie, theologie* in locu de *bogoslovie, oda* sau *cântare* in locu de *pésna, doxologie* in locu de *slavoslovie, bine-cuvéntare* in locu de *blagoslovenie, Triodu* in locu de *Tripésnet, mediu-noptica* in locu de *polunósñitia. Tipica* in locu de *obednitia, orthodoxie* in locu de *pravoslavie* etc. In tot casulu, innovatiunile limbistice in limb'a cârtilor bisericesci se in-gadue numai intru cât ele vor fi cerute de o viderata trebuintia, provocata de exactitatea expresiunii sau de estetic'a ceruta de ori ce limba culta. De aceea toate traducerile moderne de termeni bisericesci, care sunt contra logicei, archeologiei, artei poetice si musicale bisericesci, se se inlature si se se coréga, cá se corésponda cu insemnarile lor originale. Se nu se admita, de exemplu, termini de acei fabricati de editorii cârtilor bisericesci mai in urma la Rómniculu-Vâlcei, sub reposatulu Episcopu Calinicu, precum : *Serare* in locu de *Vecernie, Siedienda* in locu de *Sedélna, Aseméndnda* in locu de *Podobie, Ascultatoriulu* in locu de *Ipacoi, Luminánda* in locu de *Sfetélna* etc., pentrucá sunt nelogici si necorespondietori cu ideile originali. Terminii musicali si poetici, acei originali grecesci, precum : *Idiomela, Prosonie, Melodie, Armonie, Oda, Simfonie, Imn, Stich, Stichologie, Acrostich* etc. se se adopte si in cârtile nostre bisericesci in locul celor slavonesci : *samoglasnica, podobie, pésna* ; sau a traducerilor perifrastice precum : *Dulce cântare, impreuna glasuire, Sticulu celu de pe la margine* etc.

(Va urmá)

Despre scola in genere si in specialu despre unele scaderi a le scólei nostre poporale.

(Continuare si fine.)

Pentru ca se ne intielegemu mai bine in privintia acést'a, én se privimu cu deadinsulu la starea invetiamentului in cele mai multe scóle de a le nostre. Tot ce vedemu e numai spoitura, numai superficialitate ; la tot moméntulu iese la ivéla unilateralitatea in invetiamentu.

Propunemu religiunea cu scopu de a inredacina in inim'a elevului iubirea si fric'a isvorita din aceea catra dumnedieu ; tientimu adeca la nobilitarea inimei, care se baséza pe desvoltarea simtiemintelor nobile. Si ce vedemu ? mâne-poimâne audimu pe elevulu

nostru injurându cu numele lui Dumnedieu. — Ce pôte se fie caus'a? Caus'a, carea se pôte privi cá defectu generalu in tóta instructiunea nóstra, — e de-generarea in invetiamentulu materialu. Am facutu cunoscutu elevului tot materialulu din religiune fara se fi cautatu, cà óre petrúns'au, devenit'au acel'a totodata si proprietate adevărata a spiritului? Cu des-voltarea simtiemintelor, pe cari se baseza tóta sub-stanti'a religiunei de locu nu ne-amu ocupatu.

E dreptu cà fiind religiunea unu ce abstractu, nu se pôte chiarificá in óre care modu mai realu si mai usioru de intielesu; in cât se pôte inse, ne folosimu de esemple si asemenári din viéti'a ome-nésca.

Esemplesle rele, ce le vede elevulu de multe ori chiar si dela parintii sei, au influentia deprima-tóre pentru religiune si simtiemintele lui religióse; tot ce edifica scól'a in multu timpu si cu multa truda unu singuru esemplu reu, e de ajunsu spre a res-turná aceea cu temelia cu totu. Spre combaterea si stêrpirea moravurilor rele din poporu, preotulu e chiebatu a pasí cu tóta poterea data lui.

Se mergemu inse mai departe! Propunemu in scól'a nóstra cetirea cu scrierea. Scopulu ce-lu urmá-rimu aci e: a face pre elevu capace de a intielege singuru fara ajutoriu streinu gândurile si cugetele al-tor'a scrise, si totodata se-i dâmu posibilitatea ca si elu insusi se-si espuna ideile sale cugetate altor'a. Acest'a e mediloculu celu mai puternicu pentru cul-tivarea mintii. Si cu tóte cà acesta e obiectulu pe lânta carele ne invertimu si cu carele ne ocupámu mai multu, facemu trista experintia. cà dieu prun-culu esitu din scól'a nóstra, luându in mâna o alta carte si nu pe carea a invetiátu, abia e in stare se citeze din ea o dicere fara gresiéla. — Intielesulu? nefiindu elu dedatu nici cá scolaru se cugete la a- ceea ce cetesce apoi cetindu acum si reu, — va fi nula. De aici provinu, cà tinerii nostrii gatându cu scól'a arare-ori mai iau carte in mâna si atunci fara vre-unu interesu.

Cu scrisulu stâm si mai reu decât cu cetitulu. Éta cum; Nicolae, baiatu de 12 ani, absolvându scól'a cuotidiana astadi; — mâne-poimâne vine ba-dea Ioanu — tata seu la invetiatoriulu si-lu róga, se scrie in numele seu o epistóla fiului seu, carele e soldatu, cà-ci Nicolae nu o scie scrie. Óre ce pôte fi caus'a ca Nicolae dupa studiere de 5—6 ani, nu e in stare se puna pe papiru cugetele sale ori a le tatalui seu? Causa e cea numita mai susu. Am in-vetiátu pre Nicolae a ceti si a scrie mecanice; nu l'am facutu nici odata se cugete la ceea ce a cetitu ér in scriere ne-am indestulitu cu atát'a, ca scie i-mitá, dupa modele séu din carte — literile.

Ce bine era, déca dupa ce tractamu bucat'a de cetitu din tóte punctele de vedere, — puneamu tot-deuna pre Nicolae se o si scrie pe tablitia din pro-pri'a lui pricepere si cu cuvintele lui! De faceamu acést'a totdeun'a siguru, ca Nicolae era capace a scrie

epistól'a, ér tataseu nu era necesitatu a se rogá de altulu.

Socóta inca propunemu in scóla. Acést'a, prin o tractare usiora si graduata, desvolta si ageresce in modu fôrte insemnatu cugetarea elevului. Succesu, cu carele se propune acestu obiectu de inveti-amentu in scólele nóstre, ne 'ndreptatiesce se presu-punemu si aici lips'a de metodu. Cum adeca se propune? Se scriu pe tabla séu pe hârtie numerii 1, 2, 3, etc. apoi se recitéza de catra elevu pâna ii sciu de rostulu. Dupa ce 'i cunoseu destulu de bine, se incepe adevérat'a socóta, ce cât e unulu cu unulu? doi cu doi? etc. Se mai recitéza apoi tabel'a aduna-rei si a inmultirei pân' la óre-care desteritate, ér prin a 4-a séu a 5-a clasá, càci a 6-a nu pré-a- vemu, se incepu operatiunile in scrisu: adunarea, scóterea, cev'a din inmultire; la 'mpartire n'ajun-gemu càci se gata anulu scolasticu. Pardon, am ve-diutu intr'o scóla cev'a si mai multu! Unu inveti-a-toriu teneru, deabunasém'a va fi socotitu, cà ce se ocupe elu cu nesce lucruri si asia ne insemnate, ca cele patru operatiuni fundamentala din socóta, igno-randu-le deci, a trecut de adreptulu la straformarea fractiunilor vulgare in decimale si viceversa, Regul'a curgea ca apa. Din curiositate am pusu elevului in-trebarea, fiind vorb'a chiar de fractiunea $\frac{3}{30}$, cà: de câte ori se gâsesce 3 in 30? Respunsulu fu, cà nici odata. — Totulu e mecanismu!

Referitoriu la socóta in scól'a poporala, unu domnu colega dicea mai anulu trecut in'tru unu arti-culu din „Biseric'a si Scól'a," cà: „celu mai mare pondu e a se pune pe socót'a mentala; totdeun'a se premérge acést'a celei scrisuale.“ Si are tot dreptul, fiind-cà socól'a mentala potentiéza mai multu faculta-tea cugetarei si a judecátiei; dar afara de acést'a. omulu in viéti'a practica mai multu e avisatu la a-cést'a socóla. Faptulu, cà noi numai acumu venimu se constatámu unu adevéru care pôte ca e si rugi-nitu de betránu ce e destulu atestatu de paupertate pentru noi in ceea ce privesce sciinti'a nóstra di-dactica.

Tot pe acésta trépta stâm si cu tóte celelalte obiecte de invetiamentu. In propunerea loru nimicu concentricu; pe fie-care lu-tractámu deosebitu de ce-lalaltu; ístori'a nu tiene contu de geografie; fisic'a de ístori'a naturala si economia, si astfeliu nu pro-ducemu nimicu completu.

Seraci'a acést'a de metodu inse nici decât nu se pôte atribuí cá isvorita din negliginti'a si nevredni-ci'a invetiatoriului, ea e a se atribuí unicei impreju-rári cà preparandi'a nóstra nu este inca pe deplinu organisata.

„Tari'a invetiatoriului jace in metodulu seu“ dice Leibnitz. — Pasindu invetiatoriulu fara metodu in scóla, va semená cu corabieriulu, carele plutesce pe luciulu mării fara nici o directiune anumita; unde lu-va aruncá fortun'a, acolo va debarcá. In procede-

rea s'a nu e resolutu, la tot pasiulu siovaesce, cà-ci nu e siguru, cà bine procede seau b'a.

In propunere nu va observá nici unu rîndu, nici o legatura pentru cà nu e in curatu cu scopulu ce urmaresce in cutare, seau cutare obiectu de invetiamentu; cu unu cuvîntu unu asemenea invetiatoriu in tóta activitatea s'a scolastica va orbecá numai de ici-colo, fara vre-o directiune si unu scopu siguru.

Multu timpu si multa truda se recere, cá invetiatoriu din propri'a s'a esperientia se devina la óre care praca in propunere, — ba imbetranimu in scóla propunîndu, si totusi nu ni potemu insusi atát'a des-teritate metódica, ca se fimu in stare a tiené o pre-legere practica de modelu, ceea ce s'a doveditu din destulu prin conferintiele nóstre invetiatoresci.

O scóla de modelu pe lînga institutul nostru prepapardialu, carea se intrunésca tóte recerintiele di-dactice: e de o necesitate imperativa. Acolo fitorii invetiatori unu anu intregu, alu treilea anu de pre-parandie se se ocupe cu propunerea obiecteloru de invetiamentu aplicîndu multimea de reguli si princi-pii didactice pe cari le invétia in teoria, fara de care acestea si asia remánu numai vorbe góle; — asia ca absolvîndu preparandi'a se fia provediuti cu cele mai necesarii cenoscintie de propunere. Devenindu in-vetiatori, pe bas'a cunoscintieloru acelor'a si-potu cas-cigá cunoscintie nóue, cà-ci n'au a se luptá cu greu-tatea inceputului, si astfelu nu numai cà voru lucrá cu succesu pe terenulu instructiunei, ci se va nasce si o uniformitate in propunerile nóstre, ceea ce inca e unu pasu inaintatu.

Unu ce nefavorabilu pentru invetiatoriu si to-tódata si pentru scól'a nóstra poporala e si imposi-bilitatea acelu'a de a se cultivá in continuu si de a fi in curentu cu tóte afacerile de natura pedagogica didactica. Invetiatoriu e silitu se renuntie dela do-rinti'a de a se cualificá prin cetirea cãrtiloru si foi-loru pedagogice si scolastice, uniculu mijlocu pentru cultivarea s'a in imprejurările in cari traiesce. Caus'a e seraci'a. Din dotatiunea s'a destulu de precaria, a-bi'a se póte sustiené; pe foi si pe cãrți nu se ajunge si astfelu vrîndu nevrîndu sta locului, ceea ce e tot un'a cu regresarea.

Dar ce dic? ambitiunea fie-cãrui invetiatoriu de a corespunde cât mai multu chiemàrei sale, lu-pre-dispune a jertfi pentru cultivarea propria si din a-celu putienu. Aci inse se ivesce o alta calamitate si adeca nu-si capeta salariulu ba si invetiatori de ai nostrii astépta dupa platuti'a loru, care din ori-ce cause sta in restantia pe la comune luni si jumetâti de anu, ba dóra si mai multu. De câte ori trebuie sè se umilésca si sè se róge pentru aceea, cá si când aru primi-o in daru? — Acest'a e unu reu, mai mare ca tóte altele, de cari are parte invetiato-rimea, ér urmările sale sunt deprimátore pentru in-vetiamentu. Barem de acest'a de amu fi mântuiti!

O a dóua imprejurare, care impedecca scól'a in progresare e fara indoéla frecuentatiunea cea slaba

scolara. Starea in carea se afla acést'a la noi, tre-bue se ne puna pe gânduri serióse; ea e o adev-e-rata calamitate, unu adevratu morbu pentru invetia-mentulu nostru, S'a vorbitu si discutatú de multe ori cestiunea acést'a, la unu resultatu realu inse nici pana acumu n'am ajunsu.

Abstragîndu dela tóte cauzele locale, frecuen-tatiunea slaba in genere e a se atribuí seraciei, in carea se afla poporulu. Unu lucru inse trebuie se constatámu si aici si adeca: unde preotulu se inte-reséza din tóta inim'a s'a de scóla, acolo si frecuen-tatiunea scolara e indestulítore, e buna. — Acést'a nu o dicu, pentru ca dóra asi voi se facu respun-dietori pentru neámblarea prunciloru la scóla pre domnii preoti; o dicu, cà-ci esperiinti'a ne-o dove-desce in modu luminatu.

Scaderile acestea ce se constata pe terenulu invetiamentulu nostru poporalu si cari sunt tot-atáta stavile contra progresulu acelu'a, contribuescu in modu insemnatu la perderea nimbului scólei. De aici ni putem esplicá si ignorantia ce se manifestéza la poporulu nostru facia de scóla, càci necunoscându elu binefacerea acesteia pentru viétia sa: nu se in-sufletiesce pentru dèns'a. Delaturându inse acestea sca-deri, scól'a va deveni aceea ce trebuie se fie: ca-lauz'a omului spre bunastare si fericire.

P. Givulescu,
invetiatoru.

D i v e r s e .

* *Consistoriuulu eparchialu arádanu* intru-nitu Joi'a trecuta in siedintia plenaria pre bas'a alegerii efeptuite in concernintele Sinóde protopresviterale a denu-mitu pre parintele Paul Miulescu, protopresviterulu Ciacovei, de protopresviteru alu Banat-Comlosiului si pre parintele Moise Bocsianu, parochu in Curticiu de protopresviteru alu Aradului. — Felicitările nóstre!

* *Prelegerile* la seminariulu diecesanu din Arad se vor incepe in 5 Septemvre calend. nou anulu curentu.

C o n c u r s e .

Conformu regulamentulu de administrare a funda-tiunei „Mihocu,” se escrie concursu pe anulu 1889/90 pentru 4 stipendii cate de 40 fl. pentru studentii gr.-or. romani dela gimnasiulu superioru din Beinsiu.

Recurentii au a produce.

a) Estrasu de botezu;
b) Testimoniu scolasticu despre progresulu facutu in studii, in anulu precedente scolasticu;

c) Atestatu de seracia dela antisti'a comunala si dela oficiulu parochialu, unde apartiene recurintele.

Petitiunile astfelu instruate vor fi a-se presentá la acestu consistoriu pana in 3/15. Septembre a. c.

Oradea-mare, 14/26. Augustu 1889.

Consistoriuulu gr.-or. oradanu.

Ieroteu Belesiu, m. p.,
vicariu episcopescu.

Pentru deplinirea postului de parochu la vacant'a parochia gr.-or, de class'a III. din **Teesiu**, (cottul Timisiului) imbinata cu postulu de invetiatoriu din locu, se escrie concursulu cu terminu de alegere pe diu'a de **17/29. Septembrie 1889.**

Emolumintele sunt :

a) parochiali: un'a sesiune de 32. jugere pamentu parte aratoriu, parte fenatiu, dela 70 numeri de case birulu parochialu de $\frac{1}{4}$ metiu grâu si câte 20 cr., afara de aceea stol'a aici indatinata;

b) invetiatoresci: in numerariu 77 fl. v. a., 28 meti bucate, jumetate grâu, jumetate cucuruзу, pentru conferintie si pausialu de scrisu 20 fl., $2\frac{1}{2}$ jugere pamentu parte aratoriu parte fenatiu, 6 orgii de lemne, din care se incaldiesce si scól'a, si locuintia libera cu gradina, si $\frac{1}{2}$ jugeru intravilanu.

Recursele se se tramita Parintelui protopopu tractualu Georgiu Creciunescu in Belincz u. p. Kiszető **pana la 15/27. Septembrie 1889.**

* Recurentii sunt pofiti a se presentá in vreo dumineca ori serbatóre in biseric'a locala, spre a-si aretá desteritatea in cantári séu cuventári bisericesci.

Comitetulu parochialu :

In contielegere cu: **GEORGIU CRECIUNESCU**, m. p. protopresviteru.

—□—

In urmarea ordinatiunei Ven. Consistoriu eparchialu dtto 20. Iuniu a. c. Nr. 2130 pentru deplinirea parochiei remase vacanta prin mórtea preotului Ioanu Popoviciu din **Nadabu**, — si acum mai sporita cu jumetate din poporeni parochiei a 3-a redusa de acolo — asia cá comuna se fie inpartita in dóue parochii egale se deschide concursu, cu terminu de alegere pe **Duminec'a din 10. Septemvre st. v. a. c.**

Emolumintele sunt :

1. Un'a sesiune pamentu estravilanu cu competintia pascuala tienatóre de aceea. — 2. Unu fondu intravilanu fara casa. — 3. Birulu si stolele indatinat in locu. — 4. Dóue jugere pamentu aratoriu pentru dreptulu de lemnaritu.

Dela recurrenti se poftesce: se aiba testimoniu de calificatiune pentru parochii de class'a I. (prima); adeverintia dela locurile unde pana aci au servitu si aceea pana in 3. Septemvre st. v. a. c. adresate comitetului parochialu din **Nadabu**, se-le substérna Domnului protopopu tractualu Petru Chirilescu, in Chitighazu (Kétegyháza, cottulu Békés) éra sub durat'a concursului in vre'o Dumineca séu serbatóre se se presenteze la st'a biseric'a din locu, pentru de a-si aretá desteritatea in celea rituali.

Nadabu, din sedinti'a comit. paroch., tienutu la 30. Iuliu 1889.

Ioanu Popescu, m. p.,

presidele comitetului parochialu.

In contielegere cu mine: **PETRU CHIRILESCU**, m. p. protopresviteru.

—□—

Ne aflandu-se recurrenti, cari se corespunda conditiunilor din concursulu publicatu in „Biserica si Scól'a“ Nrii 24, 25, si 26, pentru statiunea invetiatoresca dela scól'a a II-a din **Otlac'a** prin acést'a se deschide concursu de nou — cu terminu de alegere pe **Duminec'a din 3. Septemvre st. v. a. c.** Dela recurrenti se poftesce, cá se fie preparandi absoluti, se aiba testimoniu de calificatiune pentru statiune buna, asia si din limb'a magiara precumu: si atestatu de moralitate.

Emolumintele impreunate cu acestu postu invetiato-

rescu sunt: 300 fl. v. a., 20 fl. pentru familatie, 10 fl. pentru scripturisti a, 10 fl. pentru conferintia, 7 orgii de lemne, din cari are a-se incaldi si scól'a, quartiru liberu si gradina de legumi, si $\frac{1}{4}$ sesiune de pamentu comasatu de class'a prima.

Recursele adresate comitetului parochialu din **Otlac'a** pana in 31. Augustu, au a-se trimite la Domnulu protopopu si Inspectoru de scóle Petru Chirilescu, in Chitighazu (Kétegyháza) si a-se presentá pana la diu'a alegerii, in vre'o Dumineca séu serbatóre pentru de a-si aretá desteritatea in tipicu si cantari.

Otlac'a, la 2. Augustu 1889.

Ioanu Franko, m. p.

presidele comitetului parochialu.

In contielegere cu mine: **PETRU CHIRILESCU**, m. p. inspectoru scolaru.

—□—

Din lips'a recurrentilor cu calificatiunea ceruta nepotendu-se tienea alegerea de invetiatoriu la 16/28. Iuliu a. c. pre statiunea invetiatoresca gr.-o. rom. la scól'a I. inferióra in comun'a **Cenadulu-Serbescu** (ettulu Torontál) prin acést'a se deschide de nou concursu cu terminu de alegere pre **3/15. Septemvre a. c.**

Emolumintele sunt tot acele ce au fost publicate in Nrii 26, 27, 28, alu fóiéi „Biserica si Scól'a“, numai cu acei'a modificatiune, bá la alegere se vom dimitte si preparandi absoluti, cari vor produce testimoniu preparandialu, cu acei'a indatorire cá in decursu de unu anu se depuna esamenulu de calificatiune prescisu.

Din sedinti'a comitetului parochialu tienuta la 31. Iuliu 1889 st. v.

Laz'a Niculasiu, m. p.

pres. com. par.

Cu invoirea mea: **TEODORU POPOVICIU**, m. p. inspectoru scolaru.

—□—

Se escrie concursu pentru deplinirea definitiva a urmatóreloru posturi invetiatoresci din inspectoratulu Tincei, anume:

Ó-Gepistu, cu urmatórele emoluminte: quartiru liberu, 8 jugere pamentu, 18 cubule bucate, 4 orgii lemne si 120 fl. v. a. bani gat'a.

Sititelec, cu salariu anualu de 300 fl. v. a. si 4 stangeni de lemne.

Recurintii vor avé a-si substerne recursele ajustate cu documintele prescise subscrisului inspectoru in Cséffa, in terminu de **30 zile dela prima publicare**, avénd fiecare a-se presentá in cutare Dumineca séu serbatóre in propusa-si statiune, spre a-si aretá desteritatea in cantari si tipicu.

Cséffa, 8. Augustu v. 1889.

Pentru comitetele parochiale:

Iosifu Vess'a, m. p.

presv. insp. scol.

—□—

Se escrie concursu pe statiunea invetiatoresca din **Olc'a**, cu terminu de alegere pe **3/15. Septemvre a. c.**

Dotatiunea este:

1. In bani gat'a 100 fl. 2. 16 cubule de bucate $\frac{1}{2}$ grâu $\frac{1}{2}$ cucuruзу. 3. 8 jugere de pamentu aretoriu 4. 5. stangeni de lemne din cari e a se incaldi si scól'a 5. Veniturile cantorale. 6. Quartiru in natura.

Recurrentii pentru acestu postu se-si substérna petitiunile ajustate cu documintele necesarie la subsemnatulu protopresviteru in Ucurisiu (Ókrös) avendu si pana

la alegere a se presentá in vre-o duminica ori serbatóre spre a-si aretá capacitatea in cantare si tipicu.

Olcia, 8/20. Augustu 1889.

Pentru comitetulu parochialu :

Petru Suciú, m. p.
protop. gr. or. alu Beliiului

—□—

Nr. 3213/1889.

Se publica enncursu pentru unu stipendiu anualu de 120 fl. din fondatiunea „Faur.“

Sunt indreptatiti a recurge studenti gr. or. de nationalitate romana, cari frecuezeza veri unu gimnasiu publicu, academia seu universitate, scóle reale superióre, tehnica, politecnica, seu institutu teologicu ori pedagogicu. Au preferintia recurrentii din famili'a Faur, respective Poy-nar, fora privire la clasele in cari studiéza. Competentii vor produce, a) carte de botez, b) certificatu despre seracia, c) testimoniu cu calulu eminentu despre progresulu facutu in anulu precedente, d) certificatu despre starea sanitaria si purtarea morala. Recursele astfeliu instruate se se substérna la venerabiulu Consistoriu roman gr.-or. in Orade pana la 3. Septemvre 1889. stilul vechiu.

Arad, la 2. August 1889.

Ioanu Metianu, m. p.
Episcopulu Aradului.

—□—

Pentru deplinirea celoru doue parochii vacante de clas'a prima diu Igrisiu, impreunate interimalu si cu invetiatori'a, se escrie concursu cu terminu de 30 de zile dela datulu de adi.

Emolumintele impreunate cu aceste parochii sunt: câte un'a sesiune de pamentu, birulu preotiescu si stolele usuate.

Doritorii de a ocupá vre un'a din aceste parochii si-voru substerne recoursele loru adresate comitetului parochialu si instruate cu documentele de calificatiune pentru parochii de clas'a prima administratorului protopopescu Paulu Tempea in Toraculu-mare pana la terminulu indicatu, si totu de odata se voru presentá in vre o Duminica sau serbatóre in santa biserica spre a si aretá desteritatea in rituale si predica.

Igrisiu, 4 16. Augustu 1889.

Pentru comitetulu parochialu :

Filipu Minda, m. p.
presiedinte.

In contielegere cu mine: PAULU TEMPEA, m. p, administratoru protopopescu.

—□—

Se escrie concursu pentru deplinirea postulu invetiatorescu dela scól'a confesionala gr. or. din comun'a Cuiediú. inspect. Silindiei, cot. Aradului cu terminu de alegere pe 20 Augustu st. v. 1889.

Emoluminte: 1. In bani gata 200 fl. 2. 12. orgii de lemne. 3. $\frac{2}{4}$ sesiune de pamentu. 4. quartiru liberu si gradina de legume.

Competentii voru produce atestatu: 1. Ca suntu romani de rel. gr. or. 2. Atestatu de conduita. 3. Testimoniu de calificatiune invetiatoresca 4. Testimoniu de limba magiara. Competentii sunt avisati, a se presentá in vre-o duminica seu serbatóre in sant'a biserica din Cuiediú pentru de a-si aretá desteritatea in cantu si tipicu.

Recursele astfeliu instruate, au a se substerne M. O. Dnu Acentiu Chiril'a inspectoru scolaru in Silindia p. u. Taucz.

Cuiediú, la 1. Augustu 1889.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: ACSENTIU CHIRIL'A, m. p. insp. scl.

Pentru deplinirea parochiei gr. or. vacante de clas'a a II-a din Rachit'a, — conformu decisului Venerabilului Consistoriu de dattulu 20. Iuniu. a. c. Nr. 2441. B. — se escrie concursu cu terminu de alegere pe diu'a de 10/22 Septemvre a. c.

Emolumintele impreunate cu acést'a parochie sunt:

1. Un'a sesiune parochiala de 30. jugere pamentu aratoriu in valóre de 300 fl. 2. Intravilanulu parochialu de 800 orgii in valóre de 10 fl. 3. Stolele parochiali indatinate si anume: a) dela inmormentari circ'a 90 fl. b) dela cununii circ'a 50 fl. c) dela boteze a 30 cr. circ'a 12 fl. d) Accidentiele cu ocaziunea ambularii cu crucea prin comuna circ'a 30 fl. e) Alte venite sperative 50 fl. — Sum'a 542 fl. —

Stolele se voru solvi dupa „Norm'a stolara“ votata de comitetulu parochialu si aprobata de sinodulu parochialu din locu, in siedinti'a din 19. Octomvre 1887.

Recurrentii sunt poftiti a-si presentá recoursele loru cuviintiosu ajustate parintelui protopopu tractualu Georgiu Creciunescu in Belincz p. u. Kiszetó pana inclusive 7/19. Septemvre a. c. si a se presentá in vr'o Duminica ori serbatóre in biserica locala spre a-si aretá desteritatea in cele rituale si in oratori'a bisericesca.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: GEORGIU CRECIUNESCU, m. p. protopresviteru.

—□—

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci din Carpanetu, tractulu Vasicoului, se escrie concursu cu terminu pana la 20 Augustu vechiu a. c.

Emolumintele sunt:

a) 100 fl. in bani. b) 8 cubule de bucate. c) 8 stangeni de lemne. d) stolele cantorale. e) quartiru liberu cu gradina.

Recursurile ajustate cu documintele recerute sunt a se trimite pana la terminulu indicatu subscrisului in Beiusiu.

Beiusiu, 31. Iuliu v. 1889.

In contielegere cu comitetulu parochialu concerninte:

Vasiliu Pap, m. p.
prot. Vasicoului.

—□—

Pentru statiunea invatiatoresca din comun'a Bratc'a, inspectoratulu Pestesiuului Cottulu Bihora se escrie concursu cu terminu de alegere pe Duminica in 20 Augustu (1-a Septemvre.) in care diua va fi si alegerea.

Emolumintele sunt:

a) In bani gata 280 fl. v. a. b) cortelu liberu de clas'a prima cu unu intravilanu $\frac{1}{4}$ jugeru ér estravilanulu $\frac{1}{2}$ jugeru de pamentu. c) lemne de incalditu cate va cere trebuintia, aceste tóte computeate in bani pestrecu sum'a de 300 fl. v. a.

Dela recurrentii se pretinde, a) testimoniu preparandialu. b) testimoniu de calificatiune cu succesu bunu, — totu astfeliu si din limb'a magiara.

Recursele ajustate cuviinciosu, si adresate cafra comitetulu parochialu se se trimita subscrisului in Lugasiulu de susu p. u. Elesd — ér recurrentii au se se presentadie in vre-o Duminica, ori serbatóre in biserica din Bratc'a spre a se face cunoscuta poporului.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: TEODORU FILIPU, m. p. protopopu inspectoru de scóle.

—□—